

„Înfăptuirea actului istoric de la 23 August a fost expresia voinței întregului popor, rezultatul coalizării celor mai largi forțe sociale, politice și militare, în rîndul cărora clasa muncitoare și partidul său comunist au avut rolul conducător”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

34
(447)

ANUL IX
VINERI
23 VIII 1974

CRONICA

săptămînal politic - social - cultural • 8 pagini - 1 leu

Editor: Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Iași

DIMENSIUNILE ANULUI TREIZECI

Vasile POTOP

prim-secretar al Comitetului județean Iași al Partidului Comunist Român

Rod al acțiunii comune a celor mai largi forțe democratice și progresiste, a armatei și formațiunilor de luptă patriotice organizate și conduse de către Partidul Comunist Român, victoria insurecției din August 1944 se înscrie pentru totdeauna ca un simbol al patriotismului și eroismului națiunii noastre, ca un act de afirmare a voinței și hotărîrii poporului român de a fi liber și stăpîn în țara sa, de a-și hotărî singur destinul. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „23 August 1944 va rămîne veșnic în conștiința poporului, amintirea sa transmițindu-se din generație în generație, ca un simbol strălucit al eroismului maselor populare, al spiritului revoluționar al comuniștilor, al tuturor militanților progresiști din patria noastră”.

Patria noastră se înfățișează azi între popoarele lumii ca o țară a demnității și progresului, a libertății și democrației, ilustrînd prin faptele și realizările sale forța pe care o dobîndește un popor liber și stăpîn pe destinele sale, contribuind prin exemplul său, alături de celelalte țări socialiste, la demonstrarea superiorității socialismului și creșterii puterii sale de atracție asupra conștiinței popoarelor.

Datorită succeselor obținute în dezvoltarea economică și socială, grație unei politici externe realiste și înțelepte al cărei promotor principal este secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, România se bucură de un tot mai mare prestigiu internațional și ocupă un loc demn în lumea contemporană.

Făcînd bilanțul drumului parcurs în anii de după eliberare, a succeselor obținute pe plan intern și internațional, constatăm cu mîndrie și satisfacție că și județul nostru, asemenea tuturor zonelor țării, se bucură din plin de binefacerile socialismului, de roadele înfăptuirii programului elaborat de partid. Grație politicii consecvente și clarvăzătoare de industrializare socialistă și repartizare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei, județul Iași, cunoscut în trecut ca unul dintre județele rămase în urmă din punct de vedere economic, a fost puternic atras în circuitul industrial al țării.

Dezvoltarea economică și social-culturală a județului nostru a fost asigurată prin realizarea unui volum mare de investiții care, în perioada 1950—1974, se ridică la impresionanta sumă de 21,5 miliarde lei.

Au fost construite mari obiective industriale, dotate cu tehnică modernă, în domeniul chimiei, metalurgiei, prelucrării lemnului, textilelor și în alte ramuri, ceea ce a dus la schimbarea fundamentală a geografiei economice și structurii industriei județului. Dacă în anul eliberării existau în județul nostru trei întreprinderi industriale mai mari și alte câteva mici cu caracter meșteșugăresc, în prezent funcționează 37 mari întreprinderi industriale și șase întreprinderi de construcții în care își desfășoară activitatea un număr de 73 649 muncitori, tehnicieni, ingineri și alte cadre de specialitate.

Ritmul mediu anual de dezvoltare a industriei Iașului în ultimele două planuri cincinale este de 17,2%, fiind cu mult superior mediei pe țară. Aceasta a permis ca față de anul 1950 valoarea producției industriale a județului să crească de 48 de ori. În prezent se realizează în numai opt zile întreaga producție industrială a anului 1950.

Putem spune cu certitudine că Iașul, cunoscut odinioară ca cetate a științei și culturii, a căpătat în zilele noastre un nou atribut cu care se mîndrește, acela de important centru industrial al țării. Acest adevăr este demonstrat și de faptul că din punct de vedere al valorii producției industriale, ocupăm în acest an locul șapte între județele țării.

În cei 30 de ani de la eliberarea patriei, concomitent cu dezvoltarea industriei, s-au înregistrat progrese importante în dezvoltarea agriculturii, ramură de bază a economiei noastre naționale. Asemeni întregii țări, în județul nostru aplicarea politicii agrare a partidului a schimbat din temelii viața satelor, relațiile de producție, condițiile de viață și modul de existență a țărănimii, a tuturor lucrătorilor din agricultură. În compa-

(continuare în pag. 3)

O LUME PENTRU TOȚI

Clind președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a urcat la tribuna Conferinței Mondiale a Populației, ovațiile care i s-au adresat au consfințit, pe de o parte, omagiul cu care lumea contemporană îi întîmpină prezența în rîndul celor mai marcanți conducători de popoare, iar pe de altă parte aceste ovații au întărit convingerea că prestigiul țării noastre în rîndul națiunilor de pe glob este un fapt de evidentă notorietate.

Organizarea în România, în capitala ei, a Conferinței Mondiale a Populației, a însemnat și înseamnă pentru noi o misiune de onoare și o recunoaștere a rolului de promotor al statului român în chestiunile conviețuirii pașnice, ale colaborării, ale destinderii, ale bunăstării.

Bucureștiul este, în aceste zile, centrul mondial al problemelor demografice. Reprezentanți ai circa 150 de state ale globului, la nivele guvernamentale și neguvernamentale, s-au constituit într-un forum de evidentă responsabilitate, destinat să aibă efecte de durată în viața oamenilor. Personalități de primă importanță ale vieții publice de pretutindeni formulează de la tribuna Conferinței analize diverse asupra unor probleme fundamentale care privesc deopotrivă actualitatea și perspectiva umanității. În rostirea acestui eveniment primordial al Anului Mondial al Populației — fapt atestat și de cuvîntul inaugural al lui Kurt Waldheim, secretarul general al O.N.U. — se pun accente apăsate asupra unor realități care se cer îmbunătățite, asupra echității și justiției internaționale, asupra raportului dintre dezvoltare și populație, în general asupra problemelor vaste ale condiției umane, de la relațiile interstatale la forțele de producție, de la învățămînt la natalitate și nutriție, de la drepturile omului la mediul înconjurător etc.

Reprezentînd România, țară-gazdă a Conferinței, stat suveran care a consacrat politica sa grijii nețărmurite față de om, președintele Ceaușescu a reprezentat în același timp la tribuna înaltului for, sinteza aspirațiilor umane contemporane, clarvizunea și optimismul cu care planeta noastră trebuie să-și conceapă lucid existența de astăzi și mâine. „Omul, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în această împrejurare, constituie factorul determinant al progresului economico-social”.

Pentru destinele acestui OM, pentru copiii acestui OM, la București s-au înfîlțit în aceste zile meridienele astrului numit de oameni PĂMÎNT.

CRONICA

Pro patria

Patrie sintem

E un timp de laudă, e un timp cînd ne devin mai sublime cuvintele și cînd respirația ni se face mai largă.

E un timp al cîntecelor pentru slava patriei noastre și-a acestor pămînturi — timp înalt de frumusețe și glorie.

Dar pentru iubirea de patrie, timpul e unul — cel al trecerii noastre, timpul în care muncim și visăm.

În orice clipă suntem ai patriei și patria crește în ființele noastre, mereu unică și nepieritoare.

În orice clipă spunem patrie cu singele nostru, cu bătăile inimii, cu privirile noastre, cu amintirile.

Pentru iubirea de patrie nu e nevoie de sărbători — ea e perpetua, veșnica noastră sărbătoare, prin care

douăzeci de milioane, umăr la umăr, trecem spre viitor: patrie sintem și dragoste în aceeași ființă!...

Lucian VALEA

Ion BUZDUGAN :

„Victorie”

Un poet al luminii

Poemele lui Vasile Nicolescu (recent apărute în colecția „Cele mai frumoase poezii”) sînt scrise sub fascinația luminii perpetue și purificatoare. În bătaia razelor ei, obiectele capătă o nouă strălucire, potențindu-și culorile originare în jocuri de nuanțe care amintesc, prin tehnica lor, de pinzele impresioniste. Poetul se apleacă cu predilecție asupra micului univers unde vede răsfrînte marile forțe cosmice, astfel că un Cîntec de brumă prilejuiește invocarea astrilor și a multicolorilor sori, a genurilor și a flăcărilor lucide. Această poezie delicată, rafinată în expresia căutată cu voluptatea cuvîntului plastic sau cu sonorități grațios muzicale, se dovedește aptă de a se deschide marilor întrebări privind condiția omului și a poetului, erosul, conștiința civică a artistului angajat. În evantaiul bogat cromatic al temelor și motivelor sale, ea știe să rămînă ea însăși, fără a-și schimba, de fiecare dată, înfățișarea. Fiindcă grațios nu înseamnă minor, iar acordurile temperate sînt capabile să exprime tumultul adîncurilor cel puțin în egală măsură cu largile acorduri romantice. Nu întâmplător, poetul făcînd frecvent apel la o substanțială zestre culturală, se adresează lui Mozart, declarîndu-și, implicit, o anume afinitate. El încearcă să stabilească aproximațiile posibile în cuvinte pentru această zguduitoare muzică sub învelișul ei rafinat-melanolic: „Cine ești tu de mă chemi prin inelul luminii să zbor/ dincolo de mine, deasupra și sub mine,/ în oceanul ce n-are încă un nume? Iată-mă dansînd/ ca o fericită statuie menuetul acesta de vis, pașii mei/ pe elipsele sunetului tău risipind fluturi, miinile mele/ culegînd răsărituri de stele, comete ce încă nu s-au născut,/ lumi neștiute, lumi fără lacrimi!” (Mozart).

Inceputurile (1945—1946), atît cît ne putem da seama din selecția extrem de riguroasă a antologiei, aparțin simbolismului. Duhul lui Bacovia plutește peste versurile cu amurguri sinucise în copaci „goi și pustii”, cu ciini bolnavi rătăcind „pe uliți umblînd” și cu păduri trezind „ecouri de plumb”. Deja în Enescu, suită lirică s-a produs desprinderea de sub forța de atracție a unor prea tiranice modele. Cu toată prezența unor accente retorice, poezia lui Vasile Nicolescu își formulează acum identitatea, obsesiile ei fundamentale. Jertfă neîntreprinsă e o apologetică a purificării și a „mistuirii” (pentru a folosi un cuvînt afectonat de poet) prin lumină. De acum înainte versurile, care-și vor dovedi plenar virtuțile în Poeme, Parabola focului și Clopotul nins, se vor face ecolul nevoii de lumină și de incandescență. Însăși prezența poetului se confundă cu lumina intensă, arzătoare, și transformă totul în lumină: „Văpaie sînt, orbitoare,/ vesnic sulind./ Topesc zăvoare și slîpi de-ntuneric./ Totul ia chipul meu./ Sînt cheia de foc răsucindu-se/ De mij de ori pe secundă/ în toate ușile universului”. (Existență). Priveliștile predilecte sînt acelea incendiate de „scoica soarelui”, — în viziunile cosmice stelele stau „pe creanga veciei arzînd”, istoria contemporană e definită printr-o metaforă de aceeași esență: „Fulgerul acestor primăveri”. Dragostea face ca „Un soare orbitor ca o muzică/ să bată-n uriașele, rotundele vitralii” de la Nôtre-Dame efigia ei „cerească”, flacăra ei pasională înseamnă o îmbătăre „cu toate fulgerele”. Pentru a încheia, misiunea poetului este și ea de a pune „tulpini de soare pe unde-i întuneric” și de a trece „arzînd prin inimă cum trec cîntod pe mări”.

Scăldate într-o lumină incandescență, lucrurile își pierd valorile reale, intrînd în orbita unei incandescențe străluciri. O strălucire opusă convenționalismului și conformismului, presupunînd ea însăși o intensă combustie interioară. Pînă a ajunge la oaza limpezimii, poetul are și el de străbătut o cale lungă, de lăsat în urmă tenebrele-i de coșmar. El contemplă minunile din jur, „sub ghirlanda soarelui”, după ce a parcurs o noapte de zbucium și dimineața pârul i s-a schimbat „în ram înflorit” (frumoasă imagine, de un dramatism calm, comparabilă cu metaforele lui Blaga). Coșmarul cel mai teribil privește

însa moartea soarelui, asaltat de cîrțile negre ale întunericului și care ar reprezenta chiar moartea poetului cu „mantia ușoară a viselor” (Imn soarelui). La celălalt capăt al „scării” luminii, opus întunericului, se află focul pe care poetul nu obosește a-l celebra. Focul are în lirica lui Vasile Nicolescu multiple accepții. Arderea întregii existență, inclusiv accelerarea, în sens bachelardian, a procesului devenirii și a extincției. Un excepțional cîntec al focului este Cămașa lui Nessus, construit pe ideea purificării și a ispășirii. Clipa supremă a trecerii e văzută nu ca o despărțire a elementelor care înseamnă înălțimea și căderea omului, ci ca o ridicare a lor la puteri sporite prin agitația neadormită a flăcărilor: „la capătul drumului, ca o ispășire, semnul focului te așteaptă,/ ca o tainică și răsturnată țintă,/ întoarcerea în tine însuși, remușcarea,/ tărîm de piatră/ și uitare, neodihnitul duh al focului să te zidească de viu,/ să te zidească-n cămașa-i de aer,/ să te zdrobească-necet, cu necrutarea,/ să te adulmece, să te cearnă,/ să ridă cu silabe de scînteie pe buzele tale, înșelător să te-adoarmă,/ în oastea lui de sulite nevăzute să te-arunce,/ și să te zbați hipnotizat de flăcări,/ arzînd precum un tur de carne,/ prins în năvodul viu de flăcări,/ scula pe Oeta,/ cu brațele de fum/ înmugurînd”.

Lirica erotică este cînd pasional incendiară, cînd paradisiac-eterică (Transfigurare), accentuîndu-și și calitățile muzicale și grațios-descriptive. În Scherzo impresionează teatralizarea în stil călinescian, cu un plus de suavitate: „eu teaz smulgînd cămașa-mi de flăcări și de carne,/ tu miezul de lumină luit pe un ram de măr,/ eu nor de-apocalipsă cu tunete și gaarne,/ tu spumă ce destramă și nopțile pe mări”. Căutările stimulează dispozițiile meditative ale poetului, darurile sale caligrafice, incită la referințe cărturărești și la regăsirea viselor adolescenței și ale copilăriei. Puține poezii sînt raportabile la o singură idee sau imagine vizuală. Ele plutesc, de obicei, pe un teren al reveriei vagi și al asociațiilor sentimentale. Jărdin des Tuileries este un cîntec și al luminii și al iubirii și al locului. La Saint-Paul-de-Vence, privirea tragicelor făpturi filiforme ale lui Giacometti prilejuiește o meditație asupra artei sculptorului. Este una dintre cele mai profunde interpretări ale lui Giacometti, o suită de întrebări asupra cauzelor care duc la mutilare și alienare. Apar și aici implicații în proces, sorii „mirifici”, ghearele „de flăcări”: „Ce sori mirifici se smulg/ din scrinciobul mut al pămîntului,/ surprîndu-se carnea lunară-n văzduh/ și-n lacrimă, taina-lumina cuvîntului?/ Sau guri nevăzute ne-nșfacă de umeri,/ ori gheare de flăcări, cumplite,/ cînd orele-frînghii cu noduri de piatră/ ne spînzură-n gol, stalagmite”.

Poetul este o activă conștiință civică, vibrînd în consonanță cu istoria și cu prezentul țării. Ceea ce în poezia reflexivă era formulat în termeni generali, este spus direct într-o poezie de evocare autobiografică sau de implantare în prezentul imediat. Poetul își rememorează adolescența trecută „din cea mai neagră noapte a lumii”, întonează un Mic recviem eroilor antifasciști, strigă alături de omul cîstit, „neiertător ca o flăcără” Clamavi. El evocă moștenirea luptelor pentru libertate, privind cum „oasele străbune dau în floare:/ par aripi de salcîm scînteietoare” (Viziune la Mărășești). Întoarcere e o celebrare a satului natal, în felul întoarcerii la brazdă argheziene: „Mireasmă a pămîntului meu dulce/ urmărești ca umbra, ca lumina”. Iar în Chip, poetul se autodefiniște cu gravitate prin subordonarea la marile cauze, mod de a-și regăsi propria individualitate: „Cu prețul de a rămîne doar uitare,/ vitraliu stîns în ochi de rîndunică,/ eu țin în brațe același roșu soare./ scripet și fulger care mă ridică/ deasupra mea cu aripi tremurate/ într-o severă, grea identitate”.

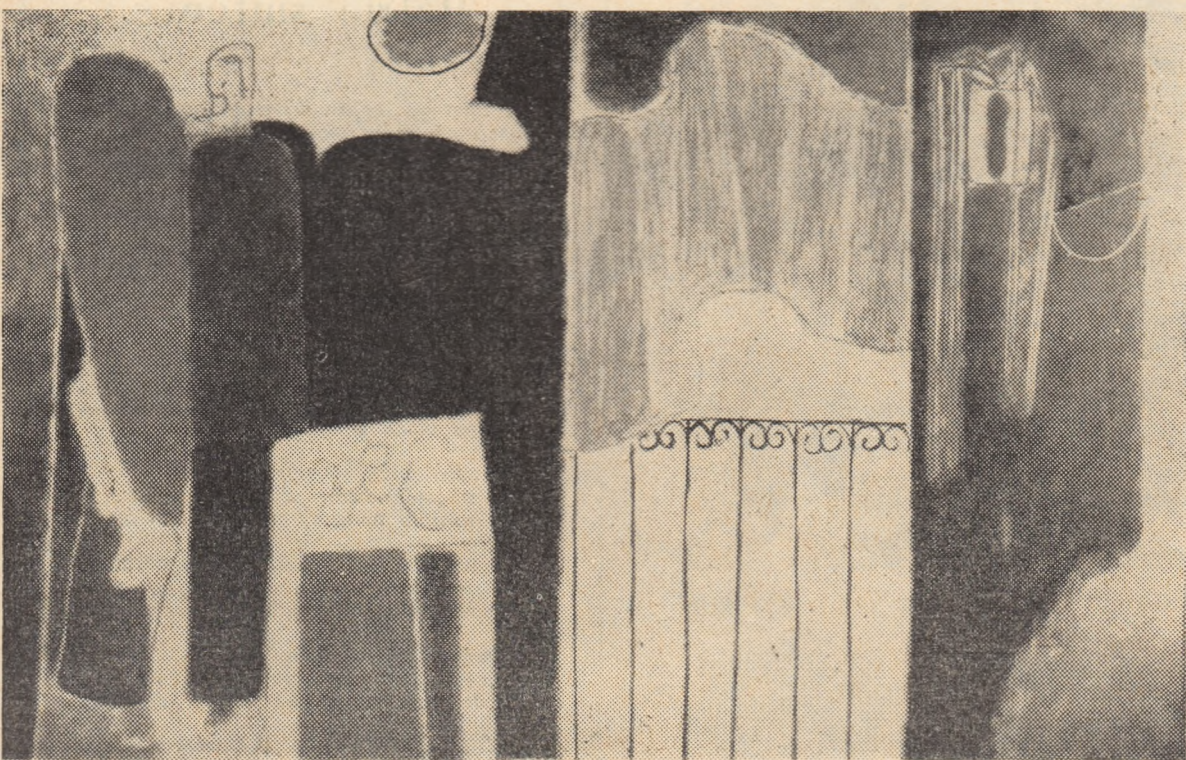
Poezia lui Vasile Nicolescu este o prezență din cele mai originale în lirica actuală.

Valori în retrospectivă

Const. CIOPRAGA

Fenomen de continuitate, literatura de după o mie nouă sute patruzeci și patru este în același timp expresia unor perspective istorice, etice și psihologice diferite de cele anterioare. Se poate spune că literatura celor trezeci de ani aprofundează unele trăsături permanente, vizibile de-a lungul mai multor secole, astfel că particularități precum realismul, lirismul, deschiderea spre natură, militantismul, mesajul etic și celelalte se înscriu în tipologia largă a creativității românești, asociîndu-și însă un timbru al epocii contemporane. Rezonanțele specifice care conferă o anumită identitate fizionomică noastre ca popor, implică șanse de a atrage atenția nu numai în planul spiritualității, ci și sub raport estetic, căci dacă iubirea, natura, moartea, bucuria și tragicul sînt comune tuturor oamenilor, pe plan artistic interesează expresia, atitudinea proprie în fața existenței. Istoria, ca știință, rămîne în sfera documentului rece; literatura și artele devin moduri de referință cu substrat afectiv. Ce trăsături ale stilului contemporan frapează în literatura acestor trei decenii? Prin ce aspecte literatura română de astăzi înscrie în planul literaturii universale un capitol original? Iată întrebări la care nu e ușor de răspuns, dat fiind că interferențele, contactele multiple, rapiditatea difuziunii faptelor de cultură de la un popor la altul nivelează mult mai intens decît acum un secol. O primă constatare privind poezia ultimelor trei decenii la noi, este că lirismul tinde (la poezii din generațiile de mijloc și la tineri) spre o revărsare în raționalism. Devenim, se pare, mai lucizi. Geo Dumitrescu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu și alții, cultivă un lirism degizat, supus fripei cerebrale, de unde persiflarea sentimentului, sarcasmul, perpetua pendulare între iluzie și veghe. Chiar și în lirica feminină (Maria Banuș, Nina Cassian, Veronica Porumbacu), reacția antisentimentală a devenit o notă curentă, poate ca efect al șecului moral care a fost războiul. Ernest-Robert Curtius consideră (în antrenantul *Essai sur la France*) drept o urmare a spiritului raționalist precaritatea lirismului francez. Unul din obstacolele fundamentale în calea lirismului la compatrioții lui Baudelaire l-ar constitui — după opinia savantului german — „gustul înăscut al scepticismului, al ironiei și simțul ascuțit al realităților, despuiate de orice vâl poetic...”. Nu aceleași impulsuri clasice au acționat în spiritualitatea românească, totuși trebuie să concedem că maturizarea culturală înfăptuită în secolul actual și-a spus cuvîntul în special în sensul unei „filosofării” ce temperază mirajul. Pe de altă parte sondajele onirice, metaforele cu suport mitologic, conștiința relativității nu impietează asupra amplului fundal activ, pe care se proiectează epoca în dinamica ei vie. Referințele istorice merg mîna în mîna (la M. Beniuc, Eugen Jbeleanu, Miron Radu Paraschivescu, N. Labiș) cu un tonic sentiment al prezentului. „Toate sînt prezente și toate contribuie la edificarea mea zilnică, la extaz...” — scrie Ștefan Augustin Doinaș, exprimînd o atitudine cu caracter larg, o atitudine-sinteză.

Materialul de fapte de la baza prozei contemporane este valorificat în moduri diverse, dar romanul de analiză deține înțietatea. Încă odată trebuie să subliniem că preocuparea pentru zonele profunde, pentru spațiile labirintice ale sufletului, confirmă un vast proces de maturizare, început prestigios în epoca interbelică, accentuat acum în direcția complexelor etice și psihologice. Mai multe romane din anii noștri, provenind de la Sadoveanu, Zaharia Stancu, G. Călinescu, de la Marin Preda și Eugen Barbu, ilustrează, firește, coexistența formulelor clasice cu cele moderne. Realismul liric al lui Zaharia Stancu din *Descult, Șatra, Ce mult te-am iubit*, realismul afectiv polemic al lui Eugen Barbu din *Groapa și Principele*, realismul psihologic de sorginte clasică al lui Marin Preda din *Morometii* și *Risipitorii*, realismul problematizat-dilematic al lui Al. Ivasiuc din toate romanele sale, vizibil de asemenea la Corneliu Ștefanache, ferovaica și neliniștea din *Ingerul a strigat* de Fănuș Neagu, finețea investigațiilor analitice din proza lui D. R. Popescu invedrează din unghiuri felurite inserția meditației în epică, uncori pînă la o cvasi-dispariție a epicului. De menționat disecarea insistentă a relațiilor unui individ sau ale unui grup restrîns cu societatea, incit în fața mutațiilor profunde determinate de orînduirea socialistă eroii de roman se confruntă în zeci de moduri. Destinul nu e privat ca o problemă supratereastră, ca un dat metafizic, ci ca o problemă socială, ca mod de integrare activă. Latura privitoare la ethosul socialist preocupă pe cei mai mulți prozatori într-un fel sau altul, de unde o posibilă încadrare a unor în categoria moralistilor moderni. Fiindcă afirmarea omului este o problemă a comunității, să se observe sensul activ, prospectiv al dezbaterilor: însingurării și ratării din romanul interbelic li se opune un sentiment al solidarității și al sfidării pozitive; un raționalism cu baze filosofice materialiste se opune, de asemenea, limbajului elegiac și spiritual retractil din scrierile mai vechi. Nu înseamnă că eșecul, tragicul, crizele de adaptare rămîn în afara cadrelor acestor romane. Se vorbește frecvent de Necesitate, Jertfă, Eșec, dar acestea sînt raportate la ideea de luptă și angajare în vederea răsturnării tragicului și a convertirii efortului în satisfacție. Dacă în romanul interbelic personajele rurale ocupau un spațiu relativ întins, în romanul actual, potrivit mutațiilor în structura societății, cîștigă teren mediile muncitorești și citadine. Romanul-poem, romanul-frescă, romanul-cronică, romanul-eseu, romanul-istoric, romanul-meditație și celelalte demonstrează o impresionantă diversitate de tonuri, dar dincolo de clasificări ca acestea, în toate se problematizează. Avem un roman al epocii, important ca document, valoros ca artă. Traducerile în limbi străine arată, în cifre considerabile, ecurile lui.

Val GHEORGHIU :

„Ferestrele orașului”

Un gând la marea sărbătoare a Patriei

Țară nouă

Tară nouă și măreață:
Strălucire, munte, șes...
In decenii trei de viață
Ai trei veacuri de progres.

România e-al tău nume,
Botezată de străbuni,
Ți-ai făcut un falnic nume,
Biruind mereu furtuni.

Pe hotarele-ți de apă,
Stelele sînt nufeți calzi
Și cu-a ochilor năstrapă
In descintete te scalzi.

Peste zarea verde-n șesuri,
Peste piscuri de Ceahlău.
Naște roi de înțeleșuri
Uriașul pas al tău.

George LESNEA

Artă și implicare

Imi place să cred că fac parte dintre acei care sînt implicați fenomenului plastic românesc de după Eliberare. Rememorînd, îmi dau seama că am parcurs, odată cu fenomenul, etapele lui principale, că nu am fost doar un observator detașat: prin frământările ca atare ale lucrului meu în acești ani, prin conștiința dinamismului mișcării plastice românești din ultimele trei decenii, simt că sînt inclus unui destin de profundă frumusețe umanistă. Plastica românească se bucură de o tradiție serioasă și, gîndindu-ne numai la perioada interbelică, de afirmare a celor mai certe valori, perioadă pe care o cunosc foarte bine, prin maestrul meu și prin contact direct, putem afirma că la baza plasticii noastre noi se află un fond inestimabil de valori, că tot ce s-a realizat în acești ani se înscrie firesc unei serii, unei deveniri specifice, că plastica noastră nouă, socialistă, este astfel un proces dialectic de marcată originalitate, un proces cu atât mai elocvent cu cît în dinamica lui include cele mai diverse atitudini de creație. Or, diversificarea procesului nu are decît un singur, fericit, rezultat: posibilitatea continuă de a reflecta realitatea omenească în întregul ei. Orealitate de o complexitate impresionantă, în care, ca artist și ca cetățean, mă simt implicat.

Dan HATMANU

„Riul, ramul...”

Aezii contemporani, în aceste trei decenii de transformare socialistă a societății românești, au încercat și au reușit să scoată din paleta albastre a Voronețului policromiile liricii universale.

Coordonatele marii poezii au fost, și sînt mereu, luminile și umbrele vieții cetății, „riul, ramul...”, precum și dragostea, adică ecloziunea mugurului către floare, alături de extincția acestei flori în ciclul etern al anotimpurilor.

Orice carte — fie de literatură beletristică sau literatură științifică, filosofică etc. — poate constitui pe de o parte rodul talentului și muncii creatoare a autorului ei dintr-o anumită perioadă, iar pe de altă parte sinteza posibilităților sale de-a lungul întregii sale vieți.

Tradiție și inovație... clasicism, romantism, baroc... modernitate și modernism — toate marile probleme ale literaturii de totdeauna nu duc — după aprecierea critică a epocii respective și a marilor ei personalități — decît la necesitatea respectării riguroase a criteriului valoric în domeniul integrării idealului estetic în idealul social al contemporaneității.

Nu știu din ce marmora zeiască este ridicat, omenește, templul liricii eminesciene. Dar din simfonia coloanelor lui de lu-

mină divină, ascult — parcă de milenii — ecoul veșniciei îngemănat cu cel al infinitului, cutremurîndu-mă de fiecare dată cînd umila mea harfă începe să vibreze, și temerar, și efemer.

Estimarea poeziei clasice cît și a celei moderne presupune varietate de opinii, nu opinii contradictorii, căci poezia este una și aceeași acolo unde există poezie, atît în epodele lui Horațiu cît și în poemele suprarealiste. Trebuie relevată starea de efervescență a liricii tinere mai ales în domeniul ancorării în realitate și a rafinării mijloacelor de exprimare, pentru ca poezia românească să-și mențină dimensiunile reale ale universalității, să-și reverse melosul — poezii fiind mereu ei înșiși — peste toate meridianele lumii.

Ei înșiși, adică autentici. Versurile unui poet autentic — fie ele zgrunțuroase sau atinse de calofilie, albe sau libere sau uzurfructoare ale latifundiilor prozodiei — sînt inevitabil moderne, întrucît pana poetului adevărat refuză organice de a reitera măști și tipuri ale unor epoci apuse.

Nu numai o acumulare a noului, ci și o asimilare substanțială a lui. Într-o societate care respectă adevărul, creatorul trebuie să fie de o exemplară probitate cu sine și cu cititorii.

Nicolae ȚĂTOMIR

Visuri implinite

Zilele și nopțile anilor aceia... Cît de grele au fost, cît de frumoase au fost. Zile și nopți de neuitat. Aveam douăzeci și cinci de ani, eram muncitor și simțeam pînă în adîncul ființei că viața mi se înscrisese pe o nouă orbită. Nu-mi era foame, nu-mi era somn, nu cunoșteam oboseala. Imi crescuseră pe neașteptate aripi uriașe. Zburam și visam. Visam o stradă pietruită, visam case omenești, visam școli... și nu exista nimic din toate acestea, nimic. Dar exista clasa muncitoare cu extraordinara ei voință, cu nedezmîntul ei spirit de sacrificiu. Și atunci, în zilele celei de a doua geneze, a început lungă și uriașă bătălie pentru o viață omenească. Nici cel mai înflăcărat imn, nici cel mai măreț monument, nici cea mai desăvîrșită odă nu ar reuși să sintetizeze sau să răsplătească uriașul efort dăruit patriei de atunci și pînă astăzi de

către clasa muncitoare, de către partidul ei comunist. Visurile bunicilor și părinților, visurile noastre au început să se transforme în realitate și uneori să capete dimensiuni nebănuite.

Deseori cobor în cartierul copilăriei și tinereții mele pe străzile Tușorii, Nicolinei, Socolei sau Primăverii. Mă duc să-mi văd visurile implinite, visurile bunicilor și părinților, visurile generației mele, visurile clasei care m-a născut și m-a crescut. Fantastic! Totul în jur e un vis uriaș. Și din nou simt cum îmi cresc aripi, și din nou simt că zbor. Spre mai departe, spre infinit.

În acest an, al treizecelea al luminii socialiste, generația primului 23 August pășește pragul deplinei maturități. Ea preia din mers făclia pionierilor construcției socialiste pentru a o purta nestinsă pînă în zorii societății comuniste. Se va implini și acest vis. Un popor și un partid stau chezași.

Dumitru IGNEA

DIMENSIUNILE ANULUI TREIZECI

(continuare din pag. 1)

rație cu anul 1962 averea abstească în cooperativele agricole a crescut de la 236,5 milioane lei la 682,1 milioane lei, iar fondurile fixe de la 150,1 milioane lei la 602,4 milioane lei.

Una dintre cele mai importante realizări obținute în cele trei decenii care au trecut de la eliberare, o constituie ridicarea nivelului de cultură, știință și cunoaștere a întregului popor. În această perioadă, Iașul, încadrîndu-se organic în avîntul general, și-a consolidat poziția de centru cultural-științific de primă mărime a țării, avînd o vastă rețea de institute de învățămînt superior și școli de toate gradele, institute de cercetare, asociații ale uniunilor de creație, instituții de spectacole, publicații, o bogată activitate cultural-educativă. Învățămîntul de stat, considerat de către partidul nostru ca principal factor de cultură, educație și mijloc de pregătire a cadrelor, a cunoscut și în județul Iași o dezvoltare fără precedent. Față de anul 1938, numărul facultăților a crescut de la 11 la 25, al liceelor generale și de specialitate de la 8 la 34, al școlilor profesionale de la 2 la 28, al școlilor generale de la 457 la 507, iar al grădinițelor de la 53 la 401. Numărul cadrelor didactice a cres-

cut în această perioadă de la 1510 la 9400, iar cheltuielile de la bugetul statului pentru nevoile învățămîntului din județul nostru sînt în acest an de peste 610 milioane lei. În prezent, învățămîntul superior este frecventat de 20991 studenți, iar celelalte categorii de școli de peste 150 000 de elevi, ceea ce înseamnă că din patru locuitori ai județului unul este elev sau student. Numai institutele de învățămînt superior din Iași au dat patriei, în ultimii 20 de ani, aproape 50 000 de cadre cu pregătire superioară.

Cu un bilanț bogat de realizări se prezintă la acest jubileu oamenești de știință și cercetătorii din cele 17 unități de cercetare care funcționează la Iași, creatorii din domeniul literaturii, artelor plastice și muzicii care au dedicat un însemnat număr din operele lor vieții contemporane, artiștii ai căror spectacole sînt tot mai mult frecventate de marea publică, lucrătorii din presă, radio și alte instituții ideologice care își aduc contribuția la viața politică și culturală a județului.

Ca în întreaga țară, și în județul Iași socialismul a ridicat viața oamenilor muncii pe o treaptă superioară de civilizație și bună-

stare. În perioada la care ne referim au sporit simțitor veniturile tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Comparativ cu anul 1965, în acest an fondurile alocate pentru retribuirea muncii angajaților a crescut de două ori, iar volumul pensiilor de peste trei ori. O importanță deosebită o au ultimele măsuri luate de conducerea partidului pentru majorarea retribuirii oamenilor muncii din industrie, agricultură și alte sectoare de activitate, îndeosebi a celor cu venituri mici, măsuri de care vor beneficia numai în acest an peste 56 000 de persoane din județul nostru a căror retribuire va crește cu 80 milioane lei.

Pentru asigurarea condițiilor de locuit ale populației orașenești, din anul 1960 pînă în prezent au fost construite un număr de 34 911 apartamente la care se adaugă un număr de 91 cămine cu 31 520 locuri, date în folosință pentru tineretul muncitoresc, elevi și studenți. În același timp, la sate au fost construite peste 30 500 case noi.

S-a modernizat și extins cu mult rețeaua comercială și a serviciilor, a crescut simțitor fondul de mărfuri industriale și alimentare destinate unei mai bune aprovizionări a populației. Volumul mărfurilor vindute prin comerțul socialist a crescut de la 1 765,8 milioane lei în 1965, la 3 529,9 milioane lei în acest an, ceea ce reflectă sporierea puterii de cumpărare a maselor.

Toate acestea, precum și numeroase alte măsuri luate pentru îmbunătățirea condițiilor de instruire, odihnă și apărarea sănătății, — sînt tot atâtea dovezi ale grijii permanente a partidului pentru binele și fericirea oamenilor.

Comuniștii, toți oamenii muncii din județul Iași, împreună cu întregul nostru popor, cinstesc așa cum se cuvine gloriosul jubileu cu noi succese în muncă, sînt mîndri de bilanțul realizărilor obținute și privesc cu încredere viitorul luminos al patriei ogîndind cu deosebită claritate în programul partidului și proiectul de directive privind planul cincinal 1976—1980, și

liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990 care vor fi dezbătute public și adoptate la Congresul al XI-lea al P.C.R. „Acest document — așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara Comitetului Central — prefigurează în mod minunat viitorul strălucit al patriei noastre, înarmeză partidul și poporul nostru cu un program clar de acțiune în vederea făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintării României pe calea edificării comunismului”.

În directive se insistă asupra aplicării consecutive a politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, astfel încît pînă în 1980 nici un județ să nu aibă o producție industrială mai mică de 10 miliarde de lei.

Viitorul cincinal ne dă garanția că și județul Iași va face noi pași pe calea dezvoltării sale economice și social-culturale. Producția industrială a județului va crește în această perioadă cu cca. 50%, ajungînd în 1980 la o valoare de peste 30,8 miliarde lei, iar producția agricolă va spori cu circa 18%.

Volumul de investiții din fondurile statului repartizate județului nostru în cincinalul următor este de 12,5 miliarde lei, ceea ce va permite construirea de noi întreprinderi industriale, obiective agricole și social-culturale. Dintre noile obiective prevăzute, am să citez doar cîteva mai importante cum sînt: întreprinderea de scule speciale pentru mașini-unelte, întreprinderea electronică de înaltă frecvență, întreprinderea de tractoare, Uzina de utilaje și piese de schimb pentru industria de fire sintetice, o fabrică integrată de țesături subțiri de in, o uzină de mașini grele cu forjă și turnătorie la Pașcani, o fabrică de carton ondulat, o țesătorie de mătase și o întreprindere de tricotație la Hirliu, o fabrică de încălțăminte, una de stufe tricotate și alta de nucleu proteice la Tg. Frumos, 11 complexe pentru creșterea animalelor, 19 000 de apartamente, 430 săli de clasă, 6 500 locuri în cămine și internate pentru învățămînt, 2 100 paturi în spitale noi, două policlinici ș.a.

Tot ceea ce s-a făcut în lupta pentru eliberarea țării și instaurarea Republicii, în construirea socialismului și creșterea prestigiului internațional al României este legat de numele Partidului Comunist Român. Înarmat cu cea mai înaintată teorie despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric — pornind de la cerințele legilor obiective și de la studierea realităților concrete ale României, partidul a elaborat, în fiecare etapă, politica de construire a noii orînduirii, a organizat și condus activitatea de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a socialismului, de generalizare a relațiilor socialiste în toate domeniile, de ridicare a nivelului de trai a celor ce muncesc. Succesele reperate în construirea socialismului sînt cea mai bună dovadă a justeței politicii marxist-leniniste a partidului. Poporul nostru s-a convins prin propria sa experiență că Partidul Comunist este exponentul fidel al intereselor sale vitale, călăuză sa în încercarea pe drumul libertății și dreptății sociale.

Așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea, partidul îndeplinește rolul de centru vital al întregului nostru sistem social, nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate. De la partid „radiază energia și lumina care pune în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii sociale. La rîndul său, partidul se regenerează continuu sub impulsul puternicelor fascicole de energie și lumină ce se îndreaptă continuu spre el din rîndul națiunii noastre socialiste”.

Astăzi partidul nostru reprezintă o uriașă capacitate politică și organizatorică care conduce cu clarviziune națiunea noastră socialistă către treptele înalte ale civilizației comuniste.

De la înălțimea succeselor obținute și a perspectivelor luminoase ce sînt deschise în fața patriei, acum, la a XXX-a aniversare a Eliberării de sub dominația fascistă, privesc cu și mai multă încredere viitorul, la făurirea căruia sîntem chemați să participăm cu abnegație și devotament.

ROMÂNIA LIBERĂ

23 AUGUST 1944

RASTURNAREA REGIMULUI HITLERIST DIN ROMANIA

Declarația Comitetului Central
al Partidului Comunist
din România

DECLARAȚIA
GUVERNULUI

Extras din „România liberă” din 24 august 1944

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN CONDUCĂTORUL INSURECȚIEI

Răsturnarea dictaturii militaro-fasciste antonesciene, ca rezultat al insurecției naționale antifasciste armate, angajarea întregului popor, încă din această zi, cu toate resursele sale materiale și umane în războiul antihitlerist, au coincis cu începutul unei perioade de ample mișcări sociale fără precedent în istoria țării, care au deschis calea unor profunde schimbări revoluționare.

Revine Partidului Comunist Român meritul de a fi desfășurat cu succes activitatea pentru concentrarea laolaltă a tuturor forțelor patriotice naționale, antihitleriste, care dintr-un motiv sau altul acționau în vederea răsturnării dictaturii militaro-fasciste și pentru eliberarea țării.

Realizarea cu succes, sub directă conducere a P.C.R., a unui larg sistem de alianțe, semnifică izolarea completă a dictaturii militaro-fasciste, posibilitatea angrenării în luptă, într-un mod coordonat, a mării majorității a poporului român. În aceste condiții de gravitate excepțională pentru țară și popor, P.C.R. a demonstrat încă o dată caracterul realist al orientării sale politice, capacitatea sa organizatorică și de mobilizare. „Este meritul istoric al Partidului Comunist Român — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — că în aceste grave împrejurări a reușit să găsească calea pentru colaborarea cu toate forțele antifasciste în vederea răsturnării dictaturii militaro-fasciste, a scoaterii României din războiul antisovietic și alăturării sale coaliției antihitleriste, dezvoltării democratice a țării”.

Bizuiindu-se pe clasa muncitoare și pe aliatul său de bază — țărâimea, pe starea de spirit antihitleristă a armatei, partidul comunist, în colaborare cu celelalte forțe antihitleriste, a intensificat lupta pentru răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste, a elaborat în acest scop planul de acțiune, măsurile cele mai indicate cerute de desfășurarea evenimentelor interne și internaționale. Elaborându-și linia strategică și tactică corespunzătoare condițiilor țării noastre, Partidul Comunist a trecut la pregătirea politică și militară a insurecției.

Alături de Partidul Comunist Român au acționat în lupta pentru eliberarea patriei, în frontul patriotic antihitlerist constituit în toamna anului 1943, partide și organizații patriotice ca: Frontul plugarilor, Uniunea patrioților — organizație de masă antifascistă care avea aderenți în rândurile intelectualilor și a păturilor mijlocii, Madosul, Partidul socialist-țărănesc de sub conducerea lui Mihail Ralea. Întreaga evoluție a situației interne și externe pe plan politic și militar demonstra că în primăvara anului 1944 lupta de eliberare a poporului român a intrat într-o etapă decisivă. Un factor de prim ordin pentru asigurarea rolului conducător al proletariatului în lupta pentru răsturnarea dictaturii fasciste și unirea tuturor forțelor antihitleriste, a fost realizarea — în aprilie 1944 — a unității de acțiune a clasei muncitoare prin crearea Frontului Unic Muncitoresc. În luna iunie, sub imperiul situației generale existente, Partidul național țărănesc și Partidul național liberal aderă la platforma propusă de Partidul Comunist și Partidul social-democrat, de constituire a Blocului Național Democrat cu următoarele obiective: scoaterea României din războiul antisovietic, alăturarea ei Națiunilor Unite, eliberarea

țării de sub ocupația germană, restabilirea independenței și suveranității naționale, înlăturarea dictaturii fasciste și instaurarea unui regim democratic.

Conștient de orientări și poziții sale, între 29 iunie și 23 august 1944, P.C.R. a continuat pregătirea forțelor proprii, a dezvoltat legăturile cu organizațiile din frontul patriotic antihitlerist, cu gruparea lui Tătarica, cu cercurile palatului și a depus eforturi susținute pentru dinamizarea partenerilor din Blocul Național Democrat. În sensul celor de mai sus, reprezentanții P.C.R., Lacretia Pătrășcu și Emil Bodnaras au purtat numeroase discuții cu reprezentanții palatului, cu un important grup de ofițeri și generali.

Constituirea comitetului militar, hotărâta la întinderea conspirației din noaptea de 13-14 iunie 1944, compusă din generali Gh. Mihail și C. Vasile-Răzvan, comandantul Corpului teritorial din Valea Prahovei, și colonelul Dumitru Dîmăreanu, șeful de stat major al comandamentului militar al Capitalei, care au acționat sub îndrumarea reprezentanților P.C.R., Emil Bodnaras, a însemnat un pas important pe linia pregătirii insurecției sub aspectul ei militar.

Insurecția națională antifascistă a început la 23 august 1944 prin arestarea, de către echipa de militari pregătită în palat, a guvernului Antonescu. După câteva ore, arestații au fost predați reprezentanților Partidului Comunist, care i-au ținut sub paza sigură a unei formațiuni de luptă patriotice. După arestarea căpeteniilor fasciste din București, unitățile militare au trecut la ocuparea principalelor instituții guvernamentale, la impresurarea și blocarea obiectivelor hitleriste, au luptat împreună cu formațiuni înarmate de patrioți. Muncitorii au dezarmat gărzile hitleriste și au preluat paza numeroaselor întreprinderi. Adresînd un vibrant apel către țară, Comitetul Central al Partidului Comunist Român arăta în declarația dată imediat publicității: „În ciocnirea inevitabilă cu forțele hitleriste, P.C.R. cheamă muncitorimea, țărâimea, intelectualii, pe toți cetățenii României la luptă fără cruțare, cu toate armele împotriva dușmanului de moarte al poporului român...”.

Concomitent cu acțiunile din capitală, forțele insurecționale s-au ridicat la luptă și în celelalte regiuni ale țării, eliberînd între 23 și 31 august 1944 aproximativ două treimi din teritoriul ei de atunci.

Insurecția națională antifascistă armată din august 1944 — al cărei suflet a fost Partidul Comunist Român, a alăturat țara noastră, cu întregul ei potențial militar, de peste o jumătate de milion de oameni, precum și cu totalitatea resurselor economice, coaliției antihitleriste. Prin efectele sale imediate și prin ansamblul consecințelor de perspectivă pe care le-a declanșat, insurecția națională antifascistă din august 1944 reprezintă un moment crucial pentru destinele României. Ea a deschis poporului român calea înlăturării înaltelor sale idealuri de libertate și dreptate socială, a constituit începutul unei epoci noi în istoria țării — epoca revoluției populare și a construirii socialismului în țara noastră sub conducerea încercată a Partidului Comunist Român.

L. EȘANU

FORMAȚIUNILE DE LUPTĂ PATRIOTICE ÎN ACȚIUNE

Meritul incontestabil de a fi văzut, în împrejurările epocii, perspectiva eliberării țării de sub jugul fascist în unirea tuturor forțelor naționale care se pronunțau în acest sens, unire în care rolul hotărîtor era deținut de clasa muncitoare, a revenit Partidului Comunist Român. În același timp, partidul comunist a fost acela care a inițiat, organizat și condus toate acțiunile care au hotărît, în final, victoria forțelor insurecționale.

În cadrul acestor forțe, un loc aparte, alături de trupele române și de populația civilă, l-au ocupat formațiunile de luptă patriotice (F.L.P.), aflate încă de la începutul declanșării insurecției în primele rînduri ale decisivei înclătări cu trupele hitleriste. Formațiuni de avangardă, F.L.P. s-au situat în permanență pe linia intereselor generale ale țării, antrenînd la luptă întregul popor și participînd activ la punerea în practică a planului insurecțional. Nu mult timp după arestarea căpeteniilor guvernului militar fascist, o grupă a formațiunilor de luptă patriotice a preluat paza acestora, transportîndu-le, în noaptea de 23 spre 24 august, într-o casă conspirativă a partidului din cartierul Vatra Luminoasă.

Echipele de șoc ale F.L.P., cărora, imediat după declanșarea insurecției, urmau a li se alătura formațiunile înarmate, au dezlănțuit, chiar în noaptea de 23 august 1944, alături de unitățile române, atacul general împotriva obiectivelor hitleriste din București.

În atmosfera de entuziasm general cînd oamenii își manifestau adeziunea totală față de marele eveniment istoric din viața poporului român, în dimineața zilei de 24 august primul număr legal al „României libere” publica Declarația Comitetului Central al Partidului Comunist Român care arăta că „în ciocnirea inevitabilă cu forțele hitleriste, Partidul Comunist Român cheamă muncitorimea, țărâimea, intelectualitatea și pe toți cetățenii României la luptă fără cruțare, cu toate armele, împotriva dușmanului de moarte al poporului român, pentru asigurarea viitorului său”. Acest apel a determinat sporirea considerabilă a forțelor F.L.P. Tot mai mulți erau aceia care se prezentau la Comandamentul F.L.P. pentru a fi înarmați, hotărîți să participe cu arma în mină la acțiunile insurecționale. După ce, în zorii zilei de 24 august, atacul asupra obiectivelor germane s-a generalizat, formațiunile de luptă patriotice și unitățile militare au continuat, sub bombardamentul intens al aviației germane, să acționeze pentru înfringerea rezistențelor inamice, reușind ca în dimineața zilei de 26 august să lichideze ultimele forțe hitleriste din București.

Trebuie remarcat faptul că în cursul luptelor purtate în capitală, formațiunile de luptă patriotice, pe lângă acțiunile comune, desfășurate sub diverse forme alături de unitățile militare, au inițiat și organizat și acțiuni de sine stătătoare. Așa de pildă, grupe ale F.L.P. și muncitori de la Fabrica de pline „Gagel”, Uzinele „Vulcan”, întreprinderea A.P.A.C.A. și alte întreprinderi, dintre care unii înarmați de Comandamentul F.L.P., au arestat ofițeri și soldați germani izolați, încartiruiți în diverse zone ale orașului. Totodată, F.L.P. și-au adus o contribuție importantă la victoria insurecției din capitală prin îndeplinirea unor sarcini ca: paza lagărelor de prizonieri, paza bunurilor și trofeelor capturate, apărarea întreprinderilor industriale, salvarea victimelor bombardamentelor aeriene etc.

Numai prin coordonarea acțiunilor întreprinse de formațiunile de luptă patriotice, sprijinite de populația capitalei, cu cele ale unităților militare, s-a ajuns, în dimineața zilei de 26 august 1944, la victoria definitivă a insurecției din București. Ziarul „Universul”, din 30 august 1944, relevînd eroismul faptelor petrecute în acel sfîrșit de „vară fierbinte”, arăta că „Exemplul pe care îl dă populația Capitalei noastre este întremător! Cu căminele sfărîmate, cu anulul părăduit, trăind zile și nopți fără întrerupere sub trosnetul împărășitor de moarte al bombelor dușmane, populația bucureșteană de toate treptele și de toate vîrstele nu numai că nu s-a lăsat intimidată de urgia loviturilor, dar, acolo unde s-a ivit ocazia, a dat sprijin real, am putea spune ostăvesc, acțiunii de dezarmare a trupelor germane, care atacau din case și din adăposturile unde se baricadaseră”.

Acțiunile insurecționale în care F.L.P. au constituit o parte integrantă a forțelor participante au cuprins, în afara capitalei și a împrejurimilor acesteia, și alte regiuni ale țării. Ca amploare și importanță, se impun a fi evidențiate cele organizate la Ploiești și în Valea Prahovei, începînd încă din noaptea de 23 spre 24 august 1944, cînd muncitori înarmați, constituiți în F.L.P., și grupe de ostași au trecut la dezarmarea gărzilor germane de la rafinăriile „Vega”, „Româno-americană”, „Astra”, „Steaua Română” și altele, preluînd asupra lor paza și securitatea acestor obiective. La fei ca și în celelalte zone ale țării, și aici, pe măsură ce înclătarea cu trupele dușmane căpăta caracterul unei înfruntări decisive, forța F.L.P. devenea tot mai puternică. Numărul oame-nilor muncii care primeau arme de la Comandamentul F.L.P. scorea zilnic. Numai așa s-a ajuns ca la 31 august 1944, întreaga Vale a Prahovei să fie curățită de trupele hitleriste.

În drumul spre victoria definitivă, F.L.P. s-au înscris în rîndul celor care au conferit rezonanțe distincte unui moment din istoria patriei, moment care marca, de fapt, începutul noii istorii a României.

Gh. I. FLORESCU

FLORIN MIHAI PETRESCU

o r a 30

Ne-a înălțat în slavă destinul augustal
De-atunci pe calea largă s-au implinit eroi
E timpul dăruirii a ce-i mai bun în noi
Cum marea se-ntregește cu fiecare val.

De muzică e cerul și apele-s de crini
Tu, jertfă adorată, prin vreme mai suspini ?
Te bucură acuma și arzi încet în holde
Și-au regăsit iubirea trecutele. Isolde.

Iar strugurii ne-așteaptă c-un gust mai dens acum
Viole de penumbre și aurore clare
Ca într-o bătălie sclipind încă prin fum

Ne urmăresc în vis și-n veghi pe fiecare
Cum torțele aprinse din marele sublim
Netemători să trecem și liberi să trăim.

Lumini de voci străbune țîșnind prin beznă grea
Cu șoimi de-argint strălîmpezi pe zările carpat...
Și-o caldă dimineață de august ce venea
Să ne aprindă-n suflet vîpăi de-azur, înalte.

Creșteam din țărîmii țării cu visele pe frunți
Așa cum dinspre ziuă un snop de orgi solare.
Și ne-mbrăcam cu șesuri, și ne-mbrăcam cu munți,
Să ne-nțărăscă brațul și gîndul, fiecare.

Acolo, cer și păsări se oglindeau profund
In glasurile noastre redobîndindu-și zborul.
Iar în priviri, cu slavă, al țării glas rotund
Venea să ne aline durerile și dorul.

Acolo, în hotarul dintre un timp și altul
Stau pururea de veghe păduri de oseminte.
Și bate-n pieptul glicii, de vînt înfioratul,
Sub fiecare lujer o inimă fierbinte.

De-atunci prin crugul vremii ne rîndim altfel
Străvechiul drum al țării spre culmea purpurie,
In gînduri și în fapte turnînd un clar oțel,
Să-i fie libertății scut ager, pe vecie.

Și-n ritmul biruinței cînd, contopiți deplin
Ne regăsim, sub steaguri, pe româneasca zare,
Răsună pretutîndeni cuvînt de nou destin
Purces din ael August ca un torent de soare.

Haralambie ȚUGUI

Nobil striga-voi acelora care mă vor întreba
Cum este culoarea singelui neamului meu :
Roșie este ca steaua încrustată deasupra pădurilor
Ca brațele focului făurînd topoare și furci
Ca idee de pace și de înfrățire umană
Ca vinul adormit în butoaie în nopțile iernii
Ca singele bunilor noștri buni odihnînd în istorie...
Nobiliară culoare, coboritoare din daci și romani !

Nobil voi zice acelora care mă vor întreba
Cum este culoarea singelui neamului meu :
Galbenă este ca părul domniței dăruit acestui pămînt
Ca mustățile griului mingiîate de vîntul cînstit
Al sudului, ca lumina cîzînd printre meri
Pe clapele zilelor toamnei, ca gutuile
Din care mușcă cu dinți sănătoși feciorii și fetele...
Nobiliară culoare, coboritoare din daci și romani !

Nobil voi spune acelora care mă vor întreba
Cum este culoarea singelui neamului meu :
Albastră este ca ochii fecioarei nuntindu-se în vară
Ca lacrima teilor, ca sprinceana cicoarei
Peste lumina solemnă a zorilor, ca apele
Mării cea Mare în clipe de taină, ca cerul
Peste care-au dansat zinele florilor...
Nobiliară culoare, coboritoare din daci și romani !

Ion Iancu LEFTER

Am intrat în patria verii,
fierbinte aromă de ierbi mă-mpresoară.
Eu luminez acest timp al belșugului,
strălucînd în trupul de țară.

Moștenește cîmpia cuvîntul
din adînc prîmînt cu izvoare.
Simt cum lunecă cerul în griu
să-l înalțe și în zori să-l măsoare

cu mireasma din piine și suflet
și cu ploaia albastră de vară.
Simt cum pasărea nopții din cîntec
mi-a făcut pentru liră, vioară.

Anotimpul acesta-mi vorbește
despre luna bogată-n scripuri
despre munții doînd pîn-la stele
și de primele noastre iubiri.

Și de cea mai fierbinte iubire
pentru ziua lui August de aur
pentru gloria patriei noastre
încrustată în timp — sfînt tezaur.

Ana MĂȘLEA

SEMNIȚAȚII CONTEMPORANE

Declanșarea și înfăptuirea, sub conducerea Partidului Comunist Român, a insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din August 1944 — înaltă creație proprie a poporului român — reprezintă nu numai actul ce a marcat eliberarea patriei de sub dominația fascistă, dar constituie totodată și începutul unei epoci noi în viața României: înaintarea hotărîită într-o istorie de ample prefaceri revoluționare deschizînd drum larg împlinirii celor mai profunde aspirații ale poporului de libertate, democrație, independență națională și progres social. În cei treizeci de ani de la Eliberare, poporul nostru, parcurgînd mai multe etape istorice, a trecut de la orînduirea burgheză, în care se mențineau puternice rămășițe feudale, la orînduirea nouă care a lichidat pentru totdeauna exploatarea omului de către om, care a determinat o puternică dez-

voltare a vieții economice, politice, sociale și culturale a țării — orînduirea socialistă.

Intregul șir de procese revoluționare care au avut loc în acest timp — instaurarea puterii politice a clasei muncitoare, aliate cu țărînimia și alte categorii de oameni ai muncii, lichidarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și făurirea noii proprietăți socialiste: de stat și cooperatistă, desființarea oricărei forme de exploatare și asuprire, aplicarea principiilor dreptății și echității socialiste, repartitia după cantitatea și calitatea muncii, acordarea și garantarea de drepturi privind afirmarea personalității umane — a determinat victoria deplină și definitivă a socialismului în România, înfăptuirea structurilor obiective și condițiilor subiective necesare manifestării plene a atributelor socialismului. Făurirea noii societăți în țara

noastră a relevat pregnant, pe toate liniile de forță ale istoriei, superioritatea socialismului — materializată în dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, în accelerarea edificării economice și sociale, în crearea unui cadru democratic de amplă participare a masei la conducere. În ridicarea continuă a bunăstării oamenilor muncii, în afirmarea neabătută a principiilor echității și umanismului. Sub conducerea Partidului Comunist Român, țara noastră a înaintat mereu pe drumul unor puternice prefaceri revoluționare în care s-a înfăptuit unitatea social-politică a întregului popor, a clasei muncitoare, a țărînimii, intelectualității, în care s-a consolidat și se întărește continuu frăția dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare. Drumul revoluționar străbătut confirmă din plin justetea liniei generale, marxist-leniniste, a Partidului Comunist Român, priceperea sa de a aplica principiile socialismului la condițiile concrete din România, capacitatea sa de a uni eforturile întregului popor în vederea propășirii economice și sociale a țării. Continua înflorire a orînduirii socialiste în țara noastră, rod al unității indestructibile dintre partid și popor, constituie expresia unei istorii libere și suverane — istoria unei uriașe opere naționale în care toți oamenii muncii de la

orașe și sate, români, maghiari, germani și alte naționalități înfăptuiesc neabătut politica internă și externă a partidului, pe care o consideră drept propria lor politică, văzînd în ea garanția afirmării plene a națiunii, chezașia bunăstării și fericirii lor.

Astăzi, în anul celui de a XXX-a aniversării a Eliberării, țara noastră se află într-o etapă istorică de amplă rezonanță pe drumul transformărilor revoluționare — făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate pe pămîntul României libere. Sărbătorirea glorioasă a zilei august, în acest an, se produce la intersecția a două evenimente politice cu semnificație istorică în viața poporului nostru: împlinirea a cinci ani de la lucrările celui de al X-lea Congres al partidului — eveniment care a înscris în cronică patriei noua etapă istorică a socialismului multilateral dezvoltat, și întîmpinarea lucrărilor celui de al XI-lea Congres — înalt forum al comuniștilor care va dezbată și trasa Proiectul de Directive cu privire la planul cincinal pe 1976—1980 și liniile directoare de dezvoltare economică-socială a României pentru perioada 1981—1990, ca etape necesare pe drumul spre comunism. În viața poporului nostru, acest an XXX reprezintă astfel o expresie de referință a evoluției României: Proiectul de Directive ale Con-

gresului al XI-lea al partidului constituie documentul de primordiale însemnătate pentru istoria noastră, reperaile sale jaloniînd convingător imaginea de mîine a patriei socialiste. Așa cum precizează tovarășul Nicolae Ceaușescu:

„Aceste documente prefigurează în mod minunat viitorul strălucit al patriei noastre, înarmează partidul și poporul cu un program clar de acțiune în vederea făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintării României pe calea edificării comunismului”. Sînt aceste reperaile noi trepte de aur în lumina de sine a patriei libere.

Aniversînd al XXX-lea an al Eliberării, omagiem istoria revoluționară pe care am făurit-o, societatea socialistă în care trăim, omagiem demnitatea noastră ca popor, ca națiune, ca oameni. În acest August românesc, ca popor liber, stăpîn pe țara și ființa sa, pe destinele și năzuințele sale, omagiem înțelepciunea cu care Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, promovează o politică științifică, marxist-leninistă, în deplină concordanță cu interesele patriei, cu idealurile de progres și prosperitate ale tuturor oamenilor muncii.

Mircea DRAGOMIR

DRUMUL DRAMATURGIEI

Actul restituitiv al libertății și al demnității naționale de la 23 August 1944 a însemnat — nu mai este nevoie de alte dovezi — o piatră de hotar în viața politică dar și în cea socială și spirituală a României.

Pregătit și declanșat prin contribuția celor mai înaintate forțe revoluționare în fruntea cărora s-a situat Partidul Comunist, acest moment reprezenta reluarea și desăvîșirea unei tradiții — tradiția pașoptistă, ducînd la împlinire revoluția burgheză-democratică. În același timp, însă, el marca și un început: radicalizarea conștiinței politice a maselor tot mai largi, — premiză a preluării puterii de către clasa muncitoare, condiție a activității intense și organizate pentru instaurarea orînduirii noi, socialiste.

În asemenea condiții istorice, teatrul românesc a făcut din nou, ca și la începuturile sale, dovada militantismului consecvent, a prezenței active în actualitatea unei epoci de luptă, de solidarizare a întregului popor în jurul unor idealuri sociale și morale de esență superioară. Ca totdeauna în împrejurările grave, în momentele de încordare ale nației, scena a fost și de data aceasta, prin devotații ei slujitori, la înălțimea celor mai înalte aspirații ale poporului.

Continuînd tradițiile înaintașilor care au așezat patriotismul la temelie teatrului românesc, punînd în relief figurile luminoase ale trecutului de luptă și jertfă sau denunțînd moravuri și mentalități egoiste, acaparatoare, s-a dezvoltat o nouă dramaturgie care integra aspecte sociale, tendințe și evenimente caracteristice noului curs al istoriei. Fără îndoială, cuprînderea în profunzime a perspectivelor noi nu s-a realizat dintr-o dată în termenii cei mai reușiți.

Însă, cînd a avut loc premiera piesei lui Camil Petrescu dedicată luminoasei personalități a lui Bălcescu (1949), dramaturgia nouă, dezvoltînd interpretări adînc elaborate ale faptelor istorice se putea considera întemeiată. Portretul celui mai proeminent dintre pașoptiști era realizat dintr-un unghi de vedere cu totul nou în ceea ce privește raportul dintre eroul revoluționar și condiționările obiective ale istoriei. Luciditatea și spiritul combativ al lui Bălcescu, încrederea sa neclintită în popor, dimensiunile idealului revoluționar pe care-l propagă, aduceau, în același timp, o replică altor eroi ai lui Camil Petrescu, in-

telectuali care eșuau în imboldurile lor pozitive, cultivînd adevărul și justiția absolutizate ca idealuri în sine.

Noua dramaturgie afirma nu numai o sporire a faptelor de viață observate, ci calități morale noi. Prin integrarea lor în structura interioară a personajelor care deveneau exponenți ale realităților și relațiilor noi, teatrului românesc contemporan i s-au deschis importante căi de afirmare. Astfel, după figurarea, la început exterioară, a unor realități noi, pătrunse de dramatismul intrinsec al situațiilor de excepție (M. Davidoglu, Maria Banuș, Lucia Demetrius), se fac simțite și tendințele de constituire a unui teatru de idei, care aduce în dezbateră, în genere, probleme etice, problemele conștiinței, prin opere aparținînd lui Horia Lovinescu, mai tîrziu lui Paul Everac, Al. Mirodan, Titus Popovici. Noile semnificații ale teatrului istoric scris de Horia Lovinescu, (Petru Rareș), Paul Anghel, Mihnea Gheorghiu, evocarea lirică a unor figuri de eroi, ca la Mircea Ștefănescu, dezvoltarea tradiției satirice în contextul actualității — mai ales prin Aurel Baranga, dezvoltarea mutațiilor sufletești petrecute în lumea satelor, iată atîtea și atîtea căi care au trasat noile dimensiuni ale militantismului umanist și socialist al dramaturgiei contemporane.

Enumerările, prin forța lucrurilor uscate și indiferente, atunci cînd nu se însoțesc de pătrunderea detaliilor afective, nu pot fi revelatoare. Repere caracteristice aflăm însă în evoluția ideii de personaj — cu modificările corespunzătoare în arhitectura dramatică și în aspectul complementar (dar esențial) al ariei de cuprîndere și al adîncimii explorării conținuturilor de conștiință. Acestea sînt interferate — la rîndul lor — cu faptele de viață și cu convingerile solide ale contemporanilor.

Claritatea acțiunii, eliminarea leștului naturalist al observației prin desprinderea și tratarea mai insistentă a laturilor ce exprimă sensuri majore, esențializarea personajelor, investirea lor cu forța de a sugera o dominantă etică, — toate aceste aspecte definesc un drum ascendent pe care dramaturgia noastră l-a parcurs, totuși, în pofida părerilor contradictorii, înlesnind sesizarea perspectivelor superioare privind relația dintre individ și istorie. Sînt probleme de maximă gravitate care determină meditația interioară și, în jurul ei, disputele de idei. Conjugarea, în structura imaginii artistice, a amănuntului realist, sugerat de viață și a ideii care deslușește un destin uman explică, de exemplu, și consistența dialogului din *Moartea unui artist* de Horia Lovinescu, și disputa etică, vizînd rolul social al artistului din *Passacaglia* de Titus Popovici și — mai recent — dialectica adevărului și a erorii din piesa aceluiași autor — *Puterea și adevărul*. Permanențele se întregesc astfel cu sensurile unei actualități care depășește epidermicul. Ele dobîndesc în contemporaneitate, un sens activ, argument de imemorială dată al solidarizării și

al elanului constructiv al zilelor noastre. Este elanul care se manifestă mai ales prin dorința aproape patetică de a desluși orizonturile individului integrat în colectivitate, de a releva și a perfecționa raporturile între individ și societatea contemporană, în plin avans spre viitor.

N. BARBU

Corneliu IONESCU :

„Unitate“

A ȘAPTEA ARTĂ

Privind cu ochi analitic ansamblul activității cinematografice românești din ultimii ani putem constata cu satisfacție că cineastii și-au însușit programul partidului pentru îmbunătățirea activității ideologice ca pe un document de importanță fundamentală care consemnează mutațiile petrecute în universul spiritual al societății noastre socialiste.

Artă penetrantă, cu o foarte largă arie de răspindire și cu o putere rară de a atrage și influența masele, filmul poate înfățișa cu o înfinitate de nuanțe și adâncimi cele mai diverse și complicate probleme sociale și umane, poate comunica foarte convingător, prin mijloacele sale specifice de artă de sinteză, sentimente și adevăruri proprii societății contemporane. Datorită cinematografului este de a se identifica cu preocupările de azi ale poporului. La înțelegerea cu creatorii din domeniul cinematografului (martie, 1971), secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arătând că „orice artist poate fi mare numai în măsura în care înțelege poporul, își însușește aspirațiile și dorințele poporului și le redă prin arta sa”, cerea cinematografului să militeze mai hotărât pentru afirmarea noului, pentru înlăturarea rămășițelor vechiului, pentru perfecționarea continuă a relațiilor sociale. Caracterul militant al artei cinematografice presupune atitudine polemică față de concepțiile de viață. Unii cinești ca Manole Marcus în Puterea și adevărul, Șerban Creangă în Proprietarii, Mircea Moldovan în Vifornița, Mihai Constantinescu în filmul Despre o anume fericire au pus în dezbateră și au afirmat, cu mijloace artistice convingătoare, asemenea atitudine polemică. Sunt însă prea puține aceste filme, mai stăruie o anume timiditate în abordarea lor. Dar există deja încetățenită convingerea că cineastii români trebuie să propage o artă realistă, cu un înalt conținut umanist, manifestându-se ferm împotriva ideologiilor care degradează ființa umană și arta.

De altfel o privire oricât de sumară asupra istoriei cinematografului noastre de după liberare ne edifică asupra evoluției sănătoase a acesteia, de la primele filme bune în care se regăseau elanul și entuziasmul revoluționar (ca Lupeni '29 al lui Mircea Drăgan, sau Valurile

Dunării al lui Liviu Ciulei), până la operele de azi care încearcă, uneori cu succes, sondajul profund în psihologia omului contemporan (Vifornița și Frații de Mircea Moldovanu, Zestrea de Letiția Popa, Treacătoarele iubiri de Malvina Urșianu).

Au crescut simțitor, de la an la an, cantitatea și calitatea filmelor românești (fără a înțelege prin aceasta că nu s-au dat și nu se mai dau încă rebuțuri artistice), s-au afirmat mereu creatori noi, tineri care au adus în totdeauna o infuzie de prosepțime, de nouitate, de îndrăzneală și competență. În prezent cel puțin, există o pleiadă de tineri foarte talentați între care Șerban Creangă, Mircea Veroiu, Mihai Constantinescu, Mircea Moldovan, Cristiana Nicolae și alții, ale căror lucrări marchează o etapă nouă a cinematografului românesc și de la care se așteaptă o și mai fermă angajare în transfigurarea artistică a celor mai caracteristice realități ale societății noastre.

Una din cele mai importante surse de inspirație ale filmului românesc o reprezintă lupta revoluționară a maselor, conduse de partidul comunist, împotriva aspirării, pentru cucerirea puterii. Eroul comunist, așa cum s-a conturat în cele mai valoroase opere ale cinematografului noastre, se caracterizează prin puterea sa de sacrificiu, prin înalte calități morale puse în slujba luptei pentru fericirea poporului. Sunt exemplari în acest sens eroii comunisti creați de Liviu Ciulei în Valurile Dunării, de Mircea Drăgan în Lupeni '29 și Golgota, de Manole Marcus în Puterea și adevărul și în Canarul și viscolul, de Mircea Mureșan, în Bariera și în Asediul, de Vladimir Popescu-Dorneanu, în Ceata, de Malvina Urșianu, în Serata.

De asemenea, cineastii noștri au obținut multe succese în domeniul filmului istoric, mijloc de seamă în educația patriotică a maselor. Filme ca Dacia și Mihai Viteazul de Sergiu Nicolaescu, Columna de Mircea Drăgan au adus pe ecrane figuri cu putere de simbol din istoria noastră, momente dramatice ale luptei poporului pentru libertate și dreptate socială, pentru independență națională.

Sigur însă, fiecare din aceste două arii tematice este inepuizabilă și cineastii au făcut încă prea puțin în investigarea lor. Chipuri de eroi comunisti, faptele și atitudinile exemplare ale acestora pot da dimensiuni mereu noi operelor noastre cinematografice. De asemenea marile figuri ale trecutului istoric precum și epocalele

momente ale acestui trecut își așteaptă expresia artistică, interpretarea prin prismă contemporană, pentru a completa ideea creării unei epocii naționale.

Revenind la contemporaneitate, constatăm nu fără surprindere că una din zonele tematice cele mai fertile — viața satului, în care s-au petrecut transformări uriașe, de organizare și concepție, unde au avut loc procese de conștiință și momente dramatice de mare intensitate — a rămas foarte rar frecventată de cinești. A reține câteva titluri, începând cu Setea lui Mircea Drăgan și continuând cu Vremea zăpezilor de Gh. Naghi, cu Castelani și Gh. Turcu, Dragoste lungă de-o seară de Horea Popescu este tot ce putem face în acest sumar context. Din filmele ultimilor ani, o mai serioasă contribuție la tratarea acestor teme au adus cele două pelicule ale lui Mircea Moldovan — Frații și Vifornița (primul în colaborare cu Gică Gheorghe). Dar marele film al satului contemporan încă nu s-a făcut și, deci, cineastii au deosebite sarcini și răspunderi în această direcție, ca de altfel și în abordarea problemelor esențiale ale vieții și activității tineretului, deși la acest capitol pot fi citate mai multe titluri, unele chiar demne de reținut într-o viitoare istorie a cinematografului românesc. Ne gândim la Diminețile unui băiat cuminte de Andrei Blaier, la Gioconda fără suris de Malvina Urșianu, la Pentru că se iubesc de Mihai Iacob, la Dragostea începe vineri de Virgil Calotescu, la Despre o anume fericire de Mihai Constantinescu, la Intoarcerea lui Magellan de Cristiana Nicolae și la altele.

Dezvoltarea școlii cinematografice românești — se scria cu îndreptățire în tezele Asociației cineștilor — impune necesitatea unei cit mai mari varietăți de stiluri și modalități de creație înscrise în perimetrul realismului. Intoleranța față de mediocritate, față de operele ne semnificative, minore sau facile, trebuie să se asocieze cu sprijinirea consecventă a căutărilor creatoare subordonate țelului înfățișării artistice cit mai veridice a epocii noastre. Este tocmai ceea ce urmăresc în prezent cei mai talentați creatori ai noștri, angajați în efortul elaborării unor opere cinematografice închinare celor două mari evenimente ale anului: a XXX-a aniversare a Eliberării Patriei și al XI-lea Congres al partidului.

Ștefan OPREA

Afirmarea structurilor compoziționale

Val GHEORGHIU

Anii socialismului au determinat apariția unor noi structuri compoziționale. Pictura românească dintre cele două războaie se afirmase în compoziție, dând piese de strălucire și de virtuozitate — dotațiile funciare ale meșterului român, privind culoarea și eclerajul erau evidente impuse, — dar demersul pentru compoziție al fiecărui mare maestru avea încă o tentă de act obstinat, de ambiționare într-un teritoriu nu atât de ospitalier cum se arătașe acesta, în aceeași perioadă, pictorilor din vestul Europei. Aman, cu toată importanța lui elaborare, în pinze de mari dimensiuni, dorite de artist începuturi de excepție, așa cum le și considerăm astăzi, nu a determinat proliferări importante, emulative, de școală; compozițiile sale, aflate la intersecția citorva curente ale momentului se mențin într-o zonă a onestității și confortului estetic. Tonus nou și meritoriu, de altfel, într-un climat de ambiguitate, în care voga o dețineau maestrul străini de mărimea a doua sau a treia, aflați în sejour și neînțelegând sensurile spiritualității de aici și, deci, neputând abstrage în lucrările lor specificitățile, caracterele definitorii ale unui popor dotat excelent în ce privește transpunerea lumii în culoare și formă. Grigorescu, prin vocația sa de pictor luminiscent, prin apetitul său excepțional în juxtapunerea petelor de

culoare luminoasă, deschide artei românești un culoar de afirmare. Cei ce-l urmează preiau și inventă; o serie de mare prestigiu, în care deosebit caracter distincte, foarte bine marcate! Dacă însă în toată această serie, până la război, compoziția, în termenii ei moderni, a însemnat un act de ambiționare — artiști care în procesul reflecției nu se îndepărtează prea mult de un mimesis confortabil, de o tratare sensibilă — după Eliberare, în noul angrenaj social, dinamic, formativ, structură nouă și incitantă pentru acei artiști cu responsabilitate artistică superioară, în noile condiții, compoziția și-a aflat rosturile ei primordiale, de pivotare a întregii mișcări plastice. Trecând peste fazele poate firești într-o mișcare aflată la începuturile ei, de confuzie stilistică — conjunctură determinată de anemii și de influențe neasimilate — putem puncta etape de autentică afirmare a structurilor compoziționale noi, iar acum, într-o privire sintetic-retrospectivă, ne dăm seama că producția românească se situează legitim în contextul mondial, capabilă să concureze cu demnitate.

Compoziția, menită să reflecte pulsul de început al epocii revoluționare, va cunoaște prin Henri Catargi, Alexandru Ciucurencu, Ion Țuculescu, Corneliu Baba, Dumitru Ghiață, Catul Bogdan pe primii săi maștri. Cu preluări din plastica tradițională, arta rafinată a acestora va însemna impunerea unei modalități în care realul este motiv de transpunere lirică. Pinzele, de ample dimensiuni, marchează, odată cu apariția lor în expozițiile anilor, puncte de mare interes pentru public și critică. Alte generații operează sinteze îndrăznețe, situându-se în zona structurilor compoziționale moderne. Ion Bițan, Brăduț Covăliu, Ion Pacea, Ion Sălișteanu, Dan Hatmanu, Ion Gheorghiu, Virgil Almășan, Ion Nicodim se impun atenției generale cu lucrări de factură inedită, în care

marile deziderate ale epocii își găseseră tratarea corespunzătoare. Pinza devine un reflex șocant al realității, elementele sunt supuse unui complicat proces de metamorfozare, determinând o semiotică nouă, nemaiîntâlnită în noi. Lucrarea lui Ion Nicodim, Pinea, un ecran de culoare galbenă, produce impresie puternică prin focalizarea culorii dominante. galbenul solar este o anvelopă de calitate plastică deosebită. Înglobând câteva elemente esențiale, chipul unui tractorist, volanul, o pilină, soarele, o femeie culcată. Schema compozițională, aparent dezinvoltă, cu dispoziții lăsând impresia gestului aleator, rămăsese din momentul abstracției, se impune, finalmente, prin rigoare și prin unicitatea deciziei. Incandescentul moment românesc al culesului este fericit captat aici, în această pinză — rezonator.

Istoria poporului devine sursă de inspirație pentru citorva artiști de reale posibilități, capabili să redea patosul luptei revoluționare. În evocările lui Alexandru Ciucurencu (Ana Ipătescu) și Virgil Almășan (Nicolae Bălcescu) patetismul își află suport de rezistență în calitatea picturii, evenimentul este interpretat dinlăuntrul artei, servind-o. De unde și forța educativă a lucrărilor, emoția de durată ce rezultă dintr-o astfel de contemplare.

Complexitatea vieții spirituale, încercarea de definire a diverselor trăiri ale omului contemporan, vizitator emoționat al lunii dar și martor al faptelor sale terestre, zi cu zi, într-o existență efervescentă, angajată mult tipul, presupune dezbaterii una din cele mai incitante teme. În serviciul ei, tinăra generație de artiști elaborează pinze de calitate excepțională. Toată această întindere existențială, unde rafinamentul se află în vecinătatea forței, întilnindu-se adesea în osmoză indefinibilă, dar mereu propulsivă, găsește în Mihai Ru-

su, Sabin Bălașa, Marin Gherasim, Horia Bernea, Șerban Epure, Vladimir Șetran, Ion Gânju, Corneliu Ionescu, Octav Grigorescu, Francisc Bartok, Nicolae Matyus, Toma Roată, Aurelian Dinulescu, Georgeta Năpăruș, Dimitrie Gavrilean, Liviu Suhar, Dan Negoescu interpretării săi de vocație. Este momentul afirmării depline. Autentificarea vocației românești, care și mai înainte atrăsese atenția pe plan mondial, în mișcările de avangardă, este acum o realitate fecundă și de perspectivă. Caracterul arborescent al demersurilor în domeniul compoziției, departe de a ocoli marca lecție a picturii care debutează la noi cu lumina grigoresciană, dimpotrivă, făcând și mai fecundă posibilitatea proliferării, întărind, astfel, convingerea într-o dotație națională de verificată perenitate, caracterul acesta de diversitate și de prospectare continuă se află în consens cu marile aspirații ale epocii.

Adrian PODOLEANU:

„Cooperatoare”

PRINCIPIALITATE ȘI PRESTIGIU

După cum arată tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, desfășurarea vieții internaționale a confirmat cu putere justetea orientărilor date de Congresul al X-lea privind procesele fundamentale ale lumii contemporane, justetea politicii externe a partidului și statului nostru de dezvoltare continuă a colaborării și prieteniei cu țările socialiste, cu statele care au pășit pe calea dezvoltării de sine stătătoare, cu toate țările lumii, fără deosebire de orinduire socială.

Această coordonată a politicii externe românești pornește de la realitatea obiectivă că în lumea contemporană există țări cu orinduire sociale diferite — ceea ce, în condițiile politicii internaționale de astăzi și ale avântului impetuos al științei și tehnologiei, pune cu acuitate problema coexistenței pașnice între toate statele lumii. Intra-adevăr, revoluția tehnico-științifică duce în mod firesc, în zilele noastre, la accentuarea procesului obiectiv al interdependențelor dintre țări și popoare, prin realizarea unui intens schimb de valori materiale și spirituale, fără de care asigurarea păcii, a progresului omenirii este de neconceput. Dialectica dezvoltării lumii contemporane impune, astfel, concluzia că pe planul relațiilor internaționale, coexistența pașnică reprezintă unica alternativă a unui conflict termonuclear pustitor.

Cum este știut, Republica Socialistă România situează la baza relațiilor sale cu toate statele, în mod ferm și consecvent, principiile independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamsecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, avantajului reciproc. Viața însăși ridică aceste principii la rang de imperativ în relațiile dintre statele lumii, respectarea lor strictă fiind o condiție sine qua non a dezvoltării normale a raporturilor internaționale.

O asemenea politică ne-a adus prieni pe toate meridianele globului, ea fiind apreciată de înalte personalități de peste hotare.

Aș dori de asemenea, să vă spun, domnule președinte, cit de recunosător vă sint pentru prilejul acordat de a discuta cu dumneavoastră unele probleme ale situației internaționale, care sint de interes comun atît pentru România cit și pentru Națiunile Unite, — a spus KURT WALDHEIM, secretar general al O.N.U., în toastul rostit cu ocazia deschiderii lucrărilor Conferinței mondiale a populației.

În sfîrșit, doresc să folosesc prilejul pentru a vă exprima prima dumneavoastră, domnule președinte, și guvernului

lui dumneavoastră, recunoștința noastră călduroasă pentru sprijinul puternic pe care dumneavoastră personal, guvernul și poporul dumneavoastră l-ați acordat și îl acordați Națiunilor Unite. De un asemenea sprijin avem nevoie pentru a fi valabili și eficienți”.

Întîlnirile mele cu tovarășul Ceaușcu — apreciază președintele R. S. F. Iugoslavia, președintele Uniunii Comunistilor, IOSIP BROZ TITO — precum și întîlnirile altor personalități din conducerea țării noastre au devenit o tradiție și contribuie enorm la înțelegerea și apropierea continuă între popoarele noastre. Iugoslavia și România sint două țări socialiste. Relațiile noastre reciproce se întemeiază pe principiile egalității depline în drepturi, suveranității naționale, încrederii și stimei reciproce. Cred că se poate spune fără exagerare că putem fi într-adevăr mulțumiți de ceea ce am înfăptuit”.

Sîntem foarte bucuroși de cuvintele de apreciere, de sprijinul dumneavoastră față de lupta noastră pentru aplicarea Acordului de la Paris, pentru victoria poporului nostru, a populației din Sud, pentru victoria poporului nostru din Nord, pentru reunificarea pașnică a țării noastre — a declarat FAM VAN DONG, prim-ministru al guvernului R. D. Vietnam.

Mulțumim din toată inima pentru reafirmarea de către dumneavoastră a sprijinului ferm pe care ni-l vor acorda partidul, guvernul și poporul român. Considerăm că ambele noastre partide, ambele noastre popoare pot să-și întărească și mai mult relațiile de prietenie dintre ele. Aceasta va fi nu numai în interesul popoarelor noastre, dar și în interesul țărilor socialiste, al tuturor popoarelor din lumea întreagă”.

Contribuția dumneavoastră la colaborarea pașnică în relațiile internaționale și devotamentul față de principiile independenței naționale, integrității teritoriale și egalității suverane a tuturor statelor, au produs o adîncă impresie în Pakistan, a spus ZULFICAR ALI BHUTTO, prim-ministru al Pakistanului. Sprijinul dumneavoastră neabătut, acordat principiilor Chartei Națiunilor Unite ca bază pentru pace și pentru o ordine dreaptă mondială, precum și eforturile dumneavoastră constante și sincere pentru susținerea cauzei popoarelor Asiei și Africii în realizarea țelurilor și aspirațiilor lor legitime, fără amestec din afară, au constituit un izvor de încurajare pentru popoarele iubitoare de pace de pretutindeni”.

România socialistă, condusă de președintele Nicolae Ceaușcu — a declarat NORODOM SIANUK, șeful statului Cambodgian, președintele Frontului Unit Național al Cambodgiei — oferă un exemplu desăvîrșit al voinței de cooperare și intrajutorare internațională, pe baza egalității, respectului reciproc și avantajului mutual, un exemplu desăvîrșit de solidaritate militantă cu popoarele care luptă pentru libertate și justiție, împotriva agresiunii, asupririi, oprîmării și altor forme de nedreptate, constituie un exemplu desăvîrșit al atașamentului față de idealurile de independență și coexistență pașnică între țări cu sisteme sociale diferite”.

Remarc cu multă satisfacție, Excelență, dezvoltarea unor bune relații între cele două țări și popoare ale noastre, contribuția dumneavoastră personală la consolidarea și întărirea lor, a declarat GAAFAR MOHAMMED NIMEIRI, președintele Republicii Democratice Sudan. Perioada care a urmat după reluarea relațiilor diplomatice dintre țările noastre a cunoscut o cooperare fructuoasă în numeroase domenii vitale, dovedind încrederea poporului dumneavoastră în întărirea acestei solidarități, care slujește cauza popoarelor. Poporul Sudanului, prețuind toate acestea, nu va precupeți nici un efort pentru întărirea cooperării cu țara dumneavoastră măreață și cu poporul român prieten, pentru a atinge țelurile sale, fiind fidel legăturilor noastre puternice de simpatie”.

Istoria nu cunoaște precedente în realizarea unor progrese atît de mari, într-o perioadă atît de scurtă. Unul din factorii progresului rapid al României și Poloniei a fost și continuă să rămînă prietenia lor, colaborarea internaționalistă, organizată de partidele ce conduc destinele popoarelor noastre. Întîlnirile dintre secretarul general al P.C.R. Nicolae Ceaușcu și primul secretar al C.C. al P.M.U.P., Edward Giersek, precum și recente convorbiri ale premierilor guvernelor noastre au confirmat voința comună de a adînci această colaborare”, a spus JOZEF TEJCHMA, membru al Biroului politic al C.C. al P.M.U.P., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Polone, dînd expresie caldelor sentimente de simpatie față de țara noastră.

La aniversarea a trei decenii de la victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944, trăim mai mult ca oricînd sentimentul mîndriei patriotice pentru stîmă și prestigiul de care se bucură astăzi în lume țara noastră. Autoritatea și dinamismul politicii externe românești sint o rezultantă firească a conducerii acestei politici de către Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. Prin activitatea sa neobosită, principială, plină de dăruire și în domeniul vieții internaționale, conducătorul statului român și-a atras stîmă și prețuire pe toate meridianele globului.

În spiritul politicii sale de principii, România va acționa și în viitor — așa cu subliniază proiectul de Program al partidului și proiectul de Directive ale Congresului al XI-lea — pentru dezvoltarea continuă a relațiilor sale internaționale pe multiple planuri. O asemenea politică este unanim sprijinită de oamenii muncii din Republica Socialistă România. Această politică, întemeiată, așa cum am arătat, pe stricta aplicare, respectare și promovare a principiilor eticii și legalității internaționale, corespunde atît aspirațiilor poporului român de a-și consacra eforturile fărîmii unei vieți ferice, cit și cauzei generale a prieteniei și colaborării între popoare, a păcii în întreaga lume.

Radu SIMIONESCU

Ecoul internațional al insurecției

Evenimentele survenite în România cu începere din după amiaza zilei de 23 August 1944 s-au impus cu repeziune atenției opiniei publice democratice și progresiste din întreaga lume, marele act istoric al răsturnării dictaturii militarofasciste, al ieșirii țării din Axă și al trecerii ei de partea Națiunilor Unite fiind cvasi-unanim considerat drept o cotitură decisivă intervenită în desfășurarea ultimei faze a celui de-al doilea război mondial și, datorită perspectivelor ce le deschidea evoluției ulterioare a societății românești, o piatră de hotar în istoria românilor. Din investigațiile noastre, am desprins că la numai cîteva ore după doborîrea regimului antonescian și doar la vreo 50 de minute după ce posturile de radio românești au difuzat primele acte ale noilor autorități instalate la București, mai precis în seara zilei de 23 August 1944, postul de radio Moscova transmitea: „Radio București a anunțat astăzi seară că în România a fost format un nou guvern în frunte cu generalul C. Sănătescu...”, iar radio Londra a transmis informații asupra faptelor petrecute în România.

Din comunicatul transmis atunci în limba română de postul respectiv se putea reține că „România a acceptat condițiile de pace ale Aliatilor”, ea hotărînd „încetarea ostilităților împotriva Puterilor Aliate și începerea luptei, alături de Națiunile Unite împotriva inamicului comun”. În chiar cursul nopții de 23/24 august 1944, numeroase alte posturi de radio și agenții de presă străine au insistat asupra reorientării României în război. Astfel, la 24 august 1944, după ora 00,20, postul de radio nord-american pentru Europa a consacrat o emisiune specială „gestului”

țării noastre, conchizînd că „ziua de astăzi (de ieri Gh. B.) este marcată prin două mari evenimente, dintre care unul s-a desfășurat la vest și celălalt la est. În primul rînd este vorba de eliberarea Parisului și, în al doilea rînd, este ieșirea României din războiul dus împotriva Națiunilor Unite. De-acum înainte, România este un nou aliat în tabăra Națiunilor Unite, ea manifestîndu-și voința de a se alătura la lupta ce se duce împotriva inamicului comun (statele Axei — Gh. B.)”.

Reținut cu maximă promptitudine, actul de la 23 August 1944 a stăruit serios — în zilele și lunile următoare — în atenția comentatorilor politici și militari de peste hotare, a diverselor personalități și a presei mondiale, a cercurilor militare din taberele beligerante etc.

În tabăra Națiunilor Unite, pasul României a fost întîmpinat cu deosebită satisfacție, convingerea generală fiind aceea că Reichul hitlerist și sateliții săi suferiseră o puternică lovitură, în timp ce Aliatții au cîștigat de partea lor un nou combatant pe frontul luptei cu arma în mînă împotriva fascismului în Europa. După cum era de așteptat, în atenția generală s-au aflat cu prioritate, în condițiile cînd sfîrșitul grabnic al războiului era problema numărul unu la ordinea zilei, aspectele urmărilor militare ale declanșării insurecției românești. În această privință, postul de radio Londra a remarcat, chiar în dimineața zilei de 24 august 1944, că: „Fapta României constituie un act de mare curaj și acest act va grăbi sfîrșitul războiului. Situația Germaniei în Balcani se apropie de o catastrofă îngrozitoare...” Cu alte prilejuri, în cursul aceiași zile, postul de radio menționat a mai evidențiat că, pen-

tru germani, „efectele militare ale ieșirii României din război sint incalculabile”, sau că, în consecință, „zilele lui Hitler sint numărate”. De asemenea, tot la 24 august 1944, postul nord-american pentru Europa găsea că „schimbarea” din România constituia „un act senzațional care urmează să aibă efecte imediate și de mare amploare (asupra evoluției ostilităților — Gh. B.)”. În paginile marilor cotidiane apărute în țările aliate, după 23 August 1944, decizia României a fost interpretată drept „un eveniment de mare importanță, care a dat una din cele mai sensibile lovituri celui de-a III-lea Reich” („Le Figaro” din 25.8.1944) sau „unul din cele mai hotărîtoare evenimente ale întregului război” („New York Times” din 25.8.1944). Din opiniile exprimate în presa sovietică, desprindem că „importanța ieșirii României din Axă depășește cadrul României. Prese străină are dreptate să spună că aceasta înseamnă prăbușirea întregului sistem de apărare german din Balcani” („Pravda” din 28.8.1944).

Desprinderea României de Axă a fost considerată și ca un mare eșec al diplomației hitleriste, întrucît oferea posibilitatea, prin precedentul ce l-a creat, să determine și restul țărilor satelite să încheie armistițiu cu Aliatii. Referitor la acest capitol politico-diplomatic al consecințelor izbucnirii insurecției, trebuie să amintim punctul de vedere formulat de către un comentator britanic de prestigiu, Randal Neale, care a întrevăzut că efectul ieșirii României din Axă „asupra Bulgariei și Ungariei va fi ca acela al unui șoc electric de o deosebită violență. De el, chiar Finlanda se va resimți”. Și, într-adevăr, exemplul României nu a întîrziat să fie urmat: la

25 august 1944. Finlanda a cerut armistițiu, în vreme ce Bulgaria a cerut retragerea trupelor germane aflate pe teritoriul ei; în Ungaria, în sfîrșit, s-a format un nou guvern la 30 august 1944.

O mare importanță s-a acordat consecințelor economice, dintre cele mai grave pentru Germania, ale trecerii României în tabăra Națiunilor Unite. În proximitate după declanșarea insurecției la București, publicația americană „The Christian Science Monitor” sennala (24.8.1944): „... Egale în importanță cu lovitură militară dată hitleriștilor prin pierderea României, sint și pierderile suferite în domeniul economic. Acestea îi lipsesc de cea mai mare țară producătoare de cereale din Balcani. Acestea îi lipsesc, de asemenea, pe germanii de singura sursă importantă de produse petroliere naturale”. În același context, ziarul românilor din S.U.A. consemna că, fiind lipsită de zona petroliferă de pe valea Prahovei, Germania pierdea „ultima resursă de cel mai prețuit lichid pentru menținerea traficului pe front, tocmai în mo-

mentele cele mai grele, cînd dezastrul ei este inevitabil” (Românul American” din 9.9.1974). Aproape în aceeași vreme, revista sovietică „Voinea i rabocii klass” împărțea același punct de vedere și anume că, în urma actului de la 23 August 1944, „nemții au pierdut și petrolul, și grîul românesc. În economia germană de război acest lucru produce un gol atît de mare încît întreaga lui importanță nici nu poate fi estimată acum”.

Evenimentele de la 23 August 1944 și-au aflat un răsunset favorabil în țările neutre. Presa din Suedia, Elveția, Turcia etc. au urmărit îndeaproape desfășurarea insurecției, pronunțîndu-se nu o dată în sensul că, prin gestul ei, România contribuia la scurtarea războiului din Balcani, îndeosebi, și a conflagrației mondiale în general.

Toate aceste mărturii atestă largul ecou internațional stîrnit de izbucnirea și desfășurarea victorioasă a insurecției naționale antifasciste armate din țara noastră.

Gh. BUZATU

CRONICA

săptămînal politic-social-cultural

colegiul de redacție:

LIVIU LEONTE, redactor șef
ANDI ANDRIEȘ, redactor șef adj.
N. BARBU, redactor șef adj.
ȘTEFAN OPREA, secretar g-ral de redacție

VASILE CONSTANTINESCU

Prezentarea grafică: VALER MITRU